

הערות לפפרק: מלחמת העולם הראשונה

1. באלאנסנוריה התרכזו פליטים רבים מא"י אשר התארגו ביוזמת זיבוטינסקי וטרומפלדור לדוד נהגי הפלדות, גדור עברי בצבא הגרמני.
2. רבים, ביניהם בחורים מוכרים לי, נלקחו לעבודת הצבא הגרמני ונעלמו, עקבותיהם אבדו ואין יוזע מה עלה בגורלם.
3. הדברים היו יוזעים היטב וכל אחד עשה ככל יוכלתו להשתמט מהעבדות. בכביש הוה והיתה בזמן המלחמה תנועת משאיות גרמניות שנסעו על גלגלים ברזל. אלה יצרו בכביש שתי תעלות עמוקות שמנעו מהעגלות שלנו אפשרות נסעה. רוחב הגללים היה שונה לחלוטין, ואנחנו השתדלו תמיד לנסוע בצד הכביש. כדי להצליח לעלות בעליה התלויה, השתדלו בדרך כלל לנסוע בשתי עגלות, ואו הינו רותמים שני זוגות בהמות לעגלה: אחת, עולים עד מקום קיבוץ עמיד היום, מתרים את הסוסים, חוזרים איתם לעגלה והשניה ומעלים גם אותה.
4. אם הסוסים היו חזקים דיים, ניתן היה בעגלה ריקה לעלות עם זוג סוסים אחד. שם הפקיד מאמור ניראד.
5. זמן מלחמה, ומוטב לא להיראות בעיר. כל גבר היה עריך בעיני השלטונות.
6. צrif' ראשון בישוב השומרים, שנקרא מאוחר יותר כפר גלעדי. ה centrif' הוה הועבר, מפרק, ממחוזים. ספר בשם " centrif' העז" על התקופה, נכתב על ידי עבר הדני.
7. הוקם בשנת 1913.
8. אנשי דגניה, "הפועל עירנוניים", נחכמו בעיניהם בעלי רכוש, שימשו להם לסתוציאלייטים, מטרה למלחמות מעמדות. היתי פעם נוכח בדגניה בעבודת מוכנות הדיש, עוזר: צוות. צריך לגמר את העבודה, וה"פועלים" מתווכחים עם "ונתן העבודה" איש דגניה.
9. קילה גלעדי בקובץ "השומר": "מותו של גלעדי היה החורבן השני של המקום שכה התאים להקיומו. בבוא הידיעה אל ההר על מותו היו כולם חולמים שם. נשארו בלי כסף בלי תמיכה, בלי מנהיג וambil'i לדעת איך להסתדר להבא". (קובץ "השומר" הוצאה ארכיוון העבודה ת"א תרצ"ז עמי 188). החורבן הראשון היה בתקופת חסן בק, כאשר נאסרו כל החכרים והמקומות היה לבו.
10. סליק - מחכוא, בדרך כלל מחכוא נשך.
11. החכרים הוכוים לי: גרשון פליישר, אריה אברМОון, יוסף חריט, ליפא לייטמן, משה זילודין, נחמה זלצר.
12. על שם צמח הטיוו, הקבוצה נקראה גם "קבוצת טיוו".
13. שברואה - פג'ון.